

Vildtudbyttestatistikens anvendelighed som indikator for tilstedeværelsen af reproducerende bestande af visse invasive arter

---

Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 31. oktober 2014

Tommy Asferg & Jesper Madsen

Institut for Bioscience

Rekvirent:
Naturstyrelsen
Antal sider: 6

Faglig kommentering:
Aksel Bo Madsen
Kvalitetssikring, centret:
Jesper R. Fredshavn

AARHUS
UNIVERSITET

DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Tel.: +45 8715 0000
E-mail: dce@au.dk
<http://dce.au.dk>

Indhold

Indledning	3
Indberetning af jagt- og reguleringsudbytte af invasive arter	3
Vildtudbyttetallets generelle anvendelighed	4
Vildtudbytte som indikator for reproducerende bestande af invasive arter	4
Har bisamrotte, sumpbæver, vaskebjørn, nilgås, amerikansk skarveand og sortsvane etableret en bestand i Danmark?	4
Referencer	5

Indledning

Fra og med sæsonen 2012/13 har en række fåtallige arter af invasive fugle og pattedyr været opført på det generelle skema til indberetning af vildtudbytte, dvs. de obligatoriske oplysninger om personligt nedlagt vildt, som alle jagttegnsløsere er pligtige til at foretage efter hver jagtsæson. Det gælder bisamrotte, sumpbæver, mårhund (fra 2011/12), vaskebjørn, nilgås, amerikansk skarveand og sortsvane.

Naturstyrelsen (NST) har bedt DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet om at vurdere, om størrelsen af udbyttet, som det fremgår af Vildtudbyttestatistikken, kan bruges til at fastslå, om de enkelte invasive arter kan anses for at have etableret reproducerende bestande, og i givet fald angive en "tærskelværdi" for hver enkelt art. Endvidere beder NST DCE vurdere, om bisamrotte, sumpbæver, vaskebjørn, nilgås, amerikansk skarveand og sortsvane har etableret en bestand i Danmark.

Indberetning af jagt- og reguleringsudbytte af invasive arter

Det er ganske få jægere, der indberetter udbytte af de invasive arter. I sæsonen 2013/14 varierede det fra 3 jægere med udbytte af sumpbæver til 70 jægere med udbytte af mårhund, og tilsvarende lave udbytter på henholdsvis 8 amerikanske skarveænder og 235 mårhunde (Tabel 1).

Tabel 1. Antal jægere og indberettet udbytte af en række fåtallige, invasive vildtarter i jagtsæsonen 2013/14.

Vildtart	Jægere med indberetning	Indberettet udbytte
Bisamrotte	7	10
Sumpbæver	3	9
Mårhund	70	235
Vaskebjørn	9	12
Nilgås	56	90
Amerikansk skarveand	4	8
Sortsvane	8	9

Der knytter sig store usikkerheder til disse tal, jf. tidligere udredninger om bl.a. vaskebjørn (Asferg 2013) og mårhund (Simmelsgaard Platz 2013). For det første sker der ikke nogen form for verifikation af indberetningerne til vildtudbyttestatistikken, så oplysningerne kan være forkerte, med hensyn til både art, antal og jagtkommune. Endvidere kan nogle jægere, bevidst eller ubevidst, have undladt at opgive udbytte af disse arter. Det er DCE's erfaring, at enkelte fejl kan have relativ stor effekt på så små tal, som der her er tale om, og at sådanne små datasæt skal vurderes og fortolkes med yderste forsigtighed.

En yderligere fejlkilde vil komme i spil, hvis man forsøger at korrigere udbyttetallene for manglende indberetninger. Det kan være særlig mærkbart for små udbyttetotal (jf. næste afsnit), så det udelades i denne sammenhæng.

Det skal bemærkes, at det store udbytte af amerikansk skarveand (115), der er offentliggjort i vildtudbyttens notatet for sæsonen 2013/14 (Asferg 2013) er stærkt overestimeret. Fejlen er opstået i forbindelse med korrektionen for

manglende indberetninger fra udenlandske jægere. Det reelle udbytte er sandsynligvis mindre end 10.

Vildtudbyttetallenes generelle anvendelighed

Vildtudbyttestatistikens styrke er at vise udviklingstendensen i afskydningen af de forskellige vildtarter over en tidsperiode, gerne over flere end 10 år og ikke færre end 5. Jo større de årlige udbytter er, jo mere robuste er de for opdeling på mindre geografiske enheder som amter og kommuner, men der er en nedre grænse, hvor tallene ikke bør anvendes som grundlag for biologiske fortolkninger eller konkrete forvaltningsmæssige tiltag uden først at have været underkastet et minimum af verifikation og yderligere udredning. Denne grænse lader sig desværre ikke umiddelbart beregne, og den varierer formentlig fra art til art, men det er DCE's vurdering, at det årlige udbytte skal være mindst 1.000.

Vildtudbytte som indikator for reproducerende bestande af invasive arter

Selvom et udbyttetotal er verificeret og rensset for fejl, vil udsagnskraften af et enkelt udbyttetotal i sig selv i forhold til bestandens status (størrelse, levedygtighed m.v.) være yderst begrænset. Udbyttetallet er kun en enkelt parameter, og først når der suppleres med en række andre oplysninger, fx udbyttets geografiske og tidsmæssige fordeling, bestandens størrelse, køns- og aldersfordeling og herkomst (især vigtigt hvis arten er under indvandring/etablering) vil det være muligt at udarbejde en biologisk velunderbygget vurdering af bestandens status, herunder om der er tale om en selvreproducerende bestand.

Det specifikke kendskab til de nævnte invasive arters forekomst, biologi og økologi i Danmark er endnu desværre yderst begrænset, så det er DCE's vurdering, at det ikke på det nuværende grundlag vil være muligt at beregne en mindstestørrelse for levedygtige bestande af de forskellige arter, og at det derfor heller ikke er muligt at angive en tærskelværdi for jagt- og reguleringsudbyttet af de forskellige arter som kriterium for tilstedeværelsen af en reproducerende bestand.

Har bisamrotte, sumpbæver, vaskebjørn, nilgås, amerikansk skarveand og sortsvane etableret en bestand i Danmark?

Som det fremgår af det ovenstående kan Vildtudbyttestatistikken ikke p.t. bruges som indikator for tilstedeværelsen af reproducerende bestande af de nævnte invasive arter. I det følgende gives en summarisk oversigt over det nuværende kendskab til arternes forekomst baseret på øvrige kilder.

Bisamrotte

Ifølge Dansk Pattedyratlas findes der en bestand af bisamrotte i det sydligste Jylland (Ramsgaard 2007). Bestanden er forholdsvis nyetableret, idet regelmæssig aktivitet først er fundet fra 2000. Bestandens eksistens er dokumenteret gennem verificerede fund og detaljerede observationer af bisamrotter samt resultaterne fra en systematisk registrering af bisamrottens udbredelse i 2005.

Sumpbæver

Ifølge Dansk Pattedyratlas findes der ingen tegn på, at sumpbæveren har etableret sig i den danske natur (Baagøe 2007). I perioden 1976-2005 blev der registreret sumpbæver i 12 kvadrater (å 10x10 km) spredt i Jylland, på Als, Sjælland og Bornholm, men alle disse dyr blev vurderet til at være undslupne "kæledyr" eller udsatte.

Vaskebjørn

I perioden 1993-2005 blev der registreret vaskebjørn i 41 kvadrater (å 10x10 km) spredt over det meste af Jylland, det sydøstlige Fyn, Sjælland samt på Falster (Baagøe & Ujvári 2007). På grund af den meget spredte fordeling blev det konkluderet, at der stort set i alle tilfælde var tale om undslupne fangenskabsdyr. Kun fundene i det allersydligste Jylland blev vurderet at kunne skyldes indvandring fra den stærkt voksende tyske bestand.

En gennemgang af indberetninger af vaskebjørne til Vildtudbyttestatistikken i sæsonen 2012/13 tydede heller ikke på, at der noget sted i landet findes så mange fritlevende vaskebjørne, at det giver mening at tale om en bestand (Asferg 2013).

Nilgås

I henhold til det igangværende atlasprojekt (Dansk Ornitologisk Forenings ATLAS III 2014-2017) er nilgås konstateret som muligt, sandsynligt eller sikkert ynglende i indtil videre 27 kvadrater (å 5x5 km), hovedsageligt i det sydlige Jylland. Den blev ikke konstateret som ynglefugl i de tidligere atlasprojekter i 1970'erne og 1990'erne. Arten er utvivlsomt hurtigt ekspanderende som dansk ynglefugl. Indberetningen af nedlagte nilgæs i vildtudbyttestatistikken antyder, at der er spredte forekomster af arten; uden for yngletiden registreres i dag enkeltindivider og småflokke spredt især i det sydlige Jylland, hvilket sandsynligvis repræsenterer ynglende fugle (familier) og ikke-ynglende fugle. Det kan ikke afgøres, om de nedlagte fugle tilhører den ene eller anden kategori.

Amerikansk skarveand

Arten ses årligt i Danmark (enkeltvis eller parvis), også i sommerhalvåret (www.dofbasen.dk; tilgået 23-10-2014), men der er ikke rapporteret danske ynglefund i Dansk Ornitologisk Forenings ATLAS III.

Sortsvane

Arten ses årligt i Danmark (primært enkeltindivider), også i sommerhalvåret (www.dofbasen.dk; tilgået 23-10-2014), men der er ikke rapporteret danske ynglefund i Dansk Ornitologisk Forenings ATLAS III.

Referencer

Asferg T (2013). Kvalitetssikring af indberetninger af vaskebjørn til Vildtudbyttestatistikken for jagtsæsonen 2012/13. - Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet. 6 sider.

Baagøe HJ (2007). Sumpbæver eller bæverrotte *Myocastor coypus* (Molina, 1782). - I: Baagøe HJ & Jensen TS: Dansk Pattedyratlas. Gyldendal. Side 174-175.

Baagøe HJ & Ujvári M (2007). Vaskebjørn *Procyon lotor* (Linnaeus, 1758). - I: Baagøe HJ & Jensen TS: Dansk Pattedyratlas. Gyldendal. Side 184-185.

Dansk Ornitologisk Forenings ATLAS III. <http://www.dofbasen.dk/atlas/>
(tilgået den 23-10-2014)

Ramsgaard NR (2007). Bisamrotte *Ondatra zibethicus* (Linnaeus, 1766). - I:
Baagøe HJ & Jensen TS: Dansk Pattedyratlas. Gyldendal. Side 126-127.

Simmelsgaard Platz ML (2013). Opfølgning på spørgeskemaundersøgelse i
forbindelse med mårhundeindberetninger på vildtudbyttestatistikken
2011/12. - Notat fra Naturstyrelsen, Blåvandshuk. 2 sider.